

25 ביוני 2019

החלטת הפרקליט הצבאי הראשי בעניין חזרה מאישום ושחרור ממעצר של החשוד מחמוד קטוסה, והמשך חקירה

פתח דבר

1. היום, 25 ביוני 2019, קיבל הפרקליט הצבאי הראשי (להלן - הפצ"ר), אלוף שרון אפק, החלטה בנוגע לכתב אישום שהוגש נגד מחמוד קטוסה לבית המשפט הצבאי ביהודה, בו יוחסו לו עבירות אינוס בנסיבות מחמירות, תקיפה וחטיפה, של קטינה בת 7 שנים.
 2. נעמוד להלן על עיקרי ההחלטה והטעמים שביסודה.
 3. בפתח הדברים יובהר:
- א. לאחר בחינה נוספת של חומר החקירה, החליט הפצ"ר, בהתאם לעמדת כלל גורמי המקצוע המעורבים בטיפול בתיק, כי התשתית הראייתית הניצבת בבסיס כתב האישום אינה עולה בעת הזו כדי "סיכוי סביר להרשעה". על כן, לפי הוראות הדין, לא ניתן להמשיך את ההליך הפלילי, ויש לחזור מכתב האישום ולשחרר את קטוסה ממעצר;
 - ב. כפי שיפורט בהמשך, חקירת המשטרה תימשך ביתר שאת, הן ביחס לקטוסה והן בכיוונים נוספים, מתוך מטרה למצות את החקירה ולהגיע לחקר האמת. ככל שיעלו בחקירה ראיות המבססות הגשת כתב אישום חדש, נגד קטוסה או נגד אחרים, כך ייעשה;
 - ג. בהודעה זו לא ניתן לפרוס את מלוא התמונה העובדתית העולה מתיק החקירה, ואת מכלול הטעמים הניצבים בבסיס החלטת הפצ"ר להפסיק את ההליך הפלילי. זאת, משום שכאמור חקירת משטרת ישראל את החשדות עודנה נמשכת, ופירוט רחב יותר של הדברים עלול לשבש את החקירה המתנהלת ולפגוע בבירור האמת.

הגשת התלונה, החקירה וההחלטה להגיש כתב אישום

4. ביום 15 באפריל 2019 הגישו הוריה של קטינה בת 7 תלונה בתחנת משטרה במחוז שי"י. בתלונה תיארו הורי הקטינה כי בתם הותקפה מינית במועד מוקדם יותר.
5. משטרת ישראל פתחה בחקירה לבירור התלונה. במסגרת החקירה בוצעו פעולות חקירה רבות, ובראשן גביית עדויות מהקטינה בפני חוקרת ילדים מיומנת. בתוך כך, ביום 1 במאי 2019 הצביעה הקטינה על קטוסה כמי שפגע בה מינית.
6. בעקבות עדות הקטינה והצבעתה על קטוסה, הוחלט לחקור אותו כחשוד. נוכח ממצאי החקירה באותה עת, הוחלט לבקש מבית המשפט הצבאי את מעצרו של קטוסה לצורכי חקירה. בית המשפט בחן את בקשת משטרת ישראל ואת חומר הראיות בתיק והחליט להורות על מעצרו. מאז הוארך מעצרו על ידי בית המשפט מעת לעת, בשמונה הזדמנויות נוספות, וזאת על פי התקדמות החקירה. עררים שהוגשו בעניין מעצרו של קטוסה נדונו על-ידי בית המשפט הצבאי לערעורים שהורה על המשך מעצרו.
7. ביום 7 במאי 2019 הגיעו חוקרי משטרת ישראל אל התביעה הצבאית באיו"ש והציגו את התלונה ואת ממצאי החקירה עד לאותו מועד. מאז, לוותה החקירה על ידי התביעה הצבאית.
8. במסגרת החקירה נאספו ראיות שחיזקו את החשדות נגד קטוסה מעבר לעדותה של הקטינה, לרבות הליכי זיהוי מסוימים והתאמה בין פרטים שמסרה הקטינה לבין ממצאים בשטח.
9. התביעה הצבאית בחנה את חומר הראיות שנאסף במסגרת החקירה. בתום הבחינה הוחלט כי על אף מורכבות המצב הראייתי, חומר הראיות בתיק מגבש תשתית ראייתית מספקת להעמדתו של קטוסה לדין פלילי, ועל כן יש להגיש נגדו כתב אישום. ביום 16 ביוני 2019 הוגש כתב האישום לבית המשפט הצבאי ביהודה.
10. עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצרו של קטוסה עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו. מעצרו הוארך בהסכמת עורך דינו עד ליום 19 ביוני 2019.
11. התביעה הצבאית עמדה בקשר עם משפחת הקטינה לקראת הגשת כתב האישום, תוך התייחסות גם למורכבות המצב הראייתי בתיק.

הבחינה הנוספת של חומר הראיות בתיק והחלטת הפצ"ר

12. במישור הכללי, על כל תובע מוטלת חובה מקצועית לוודא כי חומר הראיות שמונח בפניו, מבסס את התשתית הראייתית המספקת לאישום. חובה זו אינה מסתיימת עם הגשת כתב האישום, אלא היא נמשכת כל העת, לעיתים גם לאחר שמסתיים שלב שמיעת הראיות בפני בית המשפט.
- כך, התשתית הראייתית הניצבת בבסיס כתב אישום יכולה להשתנות בעקבות עדות משמעותית חדשה, או לאור מידע חדש שהתקבל, ולעיתים אפילו לאור התבוננות חדשה על תצרף הראיות. חובתו המקצועית של התובע היא לוודא כל העת כי למיטב הבנתו המקצועית התיק נשען על ראיות מספיקות להרשעה, ועליו לעשות כל שלאל ידו להוציא אמת לאור.
- כאשר תובע סבור כי חומר הראיות שבפניו אינו מספק, חובתו להפסיק את ההליך השיפוטי.
13. דברים כלליים אלו הנחו את הפצ"ר בהחלטתו.
14. בהקשר הקונקרטי שלפנינו, לאחר הגשת כתב האישום, התקבל במשטרת ישראל מידע חדש משמעותי.
- אשר על כן, ונוכח טענות שונות שעלו ושהצדיקו עריכת בחינה מחודשת של תצרף הראיות הניצב בבסיס כתב האישום, ערך הפצ"ר דיון עם ראש אגף חקירות ומודיעין במשטרת ישראל, ניצב גדי סיסו, והגורמים הרלוונטיים בתביעה הצבאית ובמשטרת ישראל. הפצ"ר נועץ בנושא גם עם פרקליט המדינה וגורמים בכירים מטעמו. בסיום הדיון הוחלט, על דעת כלל משתתפיו, כי יש מקום לביצוע השלמות חקירה, ולאחריהן נכון לבצע הערכה מחודשת של התשתית הראייתית הניצבת בבסיס כתב האישום.
15. בהתאם לכך, ביום 19 ביוני 2019 ביקשה התביעה הצבאית מבית המשפט הצבאי ביהודה לדחות את הדיון בבקשת מעצרו של קטוסה עד תום ההליכים למשך שבוע, כך שניתן יהיה בתקופה זו לבחון את המידע החדש שהתקבל ולבצע את השלמות החקירה. בית המשפט האריך את מעצרו של קטוסה עד ליום 25 ביוני 2019.
16. בימים האחרונים ביצעה משטרת ישראל מגוון פעולות חקירה משלימות מהותיות. חלק מממצאי פעולות החקירה חידד את הקשיים הראייתיים שהיו קיימים בתיק.
17. בנוסף, אתמול (24 ביוני 2019), עדכנה משפחת הקטינה כי ברשותה ראיות נוספות, והללו נמסרו לרשות משטרת ישראל. הראיות נשלחו לבדיקת מעבדה וכן נערכו בעקבותיהן פעולות חקירה, לרבות גביית עדויות. בשלב זה תוצאות הפעולות אינן מחזקות את התשתית הראייתית נגד קטוסה.

18. לאחר כל אלה, ערך הפצ"ר הערכה מחודשת של ממצאי תיק החקירה, בהתייעצות עם ראש אגף חקירות ומודיעין במשטרת ישראל, ראש חטיבת החקירות והתובע הצבאי הראשי.
- במסגרת הערכה מחודשת זו הייתה תמימות דעים שחרף המסד הראייתי הקיים בתיק החקירה, אין מקום להמשיך בהליך הפלילי נגד קטוסה, ועל כן נכון לחזור מכתב אישום ולהחזיר את התיק להמשך חקירת משטרה.
- כלל המשתתפים סברו כי קיימות ראיות לכך שהקטינה נפגעה מינית, וכן שקיימת תשתית ראיות מסויימת המצביעה על מעורבות של קטוסה בפגיעה בה. עם זאת, כולם סברו שאין בתיק החקירה כיום די ראיות לביסוס כתב אישום נגד קטוסה. לעמדת כולם, יש צורך בפעולות חקירה נוספות, באמצעותן ניתן יהיה למצות את כלל כיווני החקירה הדרושים, הן ביחס לקטוסה והן בכיוונים נוספים.
- זו הייתה גם עמדתו של פרקליט המדינה, לאחר שהוצגה בפניו התשתית הראייתית.
19. בשורה התחתונה, לאחר בחינת חומר הראיות בתיק, השלמות החקירה שבוצעו, וניתוח פעולות החקירה שעוד נכון לבצע, סבר הפצ"ר כי לא התגבש בתיק, לעת הזו, סיכוי סביר להרשעת קטוסה. על כן, החליט הפצ"ר לחזור מכתב האישום ולאפשר למשטרת ישראל להמשיך ולהשלים את החקירה.
20. לאור זאת, הודיעה התביעה הצבאית לבית המשפט הצבאי על חזרה מכתב האישום, וביקשה לשחרר את קטוסה ממעצר.
21. ברי, כי חזרה מכתב אישום ושחרור נאשם ממעצר, במצב בו יש ראיות מסוימות נגדו לביצוע עבירות מין בקטינה, אינם דבר של מה בכך. ועדיין, בנסיבות העניין, ולאור מארג הראיות שנאספו עד כה, זו ההחלטה הנדרשת מבחינה מקצועית, לעמדת הפצ"ר.
- החלטה זו גם תאפשר למשטרת ישראל למצות את החקירה עד תום, בלא מגבלות משפטיות על החקירה שנובעות מכתב אישום תלוי ועומד.
22. ראש אגף חקירות ומודיעין במשטרת ישראל הבהיר לפצ"ר כי חקירת המשטרה תימשך ביתר שאת, ותתועדף ברמה הגבוהה ביותר, מתוך מטרה למצותה ולהגיע לחקר האמת. החזרה מכתב האישום תאפשר כאמור את מיצוי כל כיווני החקירה הנדרשים.
23. היום נפגש הפצ"ר עם באי כוח משפחת הקטינה ועדכנם בעיקרי החלטה זו.
24. כמו כן, סוכם בין הפצ"ר לבין ראש אגף חקירות ומודיעין במשטרת ישראל, כי לאחר סיום החקירה, ובמועד הראשון שיאפשר זאת, ייערך הליך בחינה ביחס לאופן הטיפול בתיק, במטרה להפיק את כלל הלקחים הנדרשים וליישם.